

DOBÁK IMRE*Nemzeti Közsolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet***A titkosszolgálati képzések sajátosságai a két világháború közötti Magyarországon (1920–1939)**

A titkosszolgálatok politikai rendszereken átívelő 20. századi világára visszatekintve a sajátos szakmaiság mindig is több forrásból merített. Ezek között jelentek meg a korábbi időszakokban képződött állomány által átörökített szakismeretek, valamint a szinte minden korszakban létrehozott, többé-kevésbé intézményesített oktatási környezet. Működésük, az oktatási formák és tananyagok megismerésének igénye érthető módon keltette fel a később formálódó „titkos” szervek érdeklődését, hiszen egy korszak képzése szükségképpen visszatükrözi a terület koncentrált tudását, egyben féltett szakmai fortélyait. Mindez igaz a két világháború között működő hírszerző és kémelhárító területekre is, amelyek világát többnyire az ezt követő állambiztonsági vizsgálatokból ismerhetjük meg. A konfliktusokkal terhelt időszak képzési viszonyaiba bepillantva az ágazati sajátosságok elkülönülését, néha összefonódását, a hírszerzés és kémelhárítás eltérő képzési igényeit, adott területeken a nyelvismeretek felértékelődését, a konspiráltság érthető szakmai indokait figyelhetjük meg. Jelen voltak az egyéni felkészítések mellett a tanfolyami formák (pl. nyomozótanfolyamok, nyelvtanfolyamok), a napi munkavégzés során megvalósuló, a mai szóhasználatnál mentori jellegű ismeretátadás, továbbá a hírszerzés és kémelhárítás ismeretköre beépítésre került a Hadiakadémia tantárgyi struktúrájába is. A korszak, főként a katonai oldalon megmutatkozó hírszerző és kémelhárító képzései, azok tematikus felépítése és tananyagai, akár szabályzatokban megjelenő szakismeretei nem csak szakmatörténeti érdekességgel szolgálhatnak az érdeklődők számára, hanem jól jelzik a rendszerváltozásokon és történelmi fordulópontokon átívelő, zárt szakmai gondolkodás hasonlóságát és egymásra épülő fejlődését.